

qui adversus lumini (97) est, claritatis exsors, te- A rare consuevit, atque his potiri atque delectari. nebris involutus, nocti similior quam diei. Venatoris quoque usus in silvis, inter feras ac bestias Denique Nembrothhujus principium regni Babylon, hoc est *confusio*; eo quod malitia et potestas non in simplicitate et puritate, non in distinctione virtutis, sed in confusione vitiorum est.

(97) Edit. omnes, et cod. Vat. ac Torn., *adversus lumen*, Melius mss. Corb., Colb., Long. et Maz., *adversus lumini*, id est contrarius.

FRAGMENTUM LIBRI DE ARCA NOE.

(Citat hoc fragmentum Augustinus duobus locis, nimirum l. II contra Jul., c. 2, et l. IV contra duas epist. Pelag., cap. 11. Hæc autem verba pertinere putamus ad finem capituli tertii: ut utriusque collatione quivis colligat.)

Veluti est illud in libro quem de Arca Noe con- B putabatur. Quem igitur jam justum dixerim, nisi scripsit beatus Ambrosius: Per unum, inquit, Dominum Jesum salus ventura nationibus declaratur, qui solus potuit justus esse, cum generatio omnis erraret, nisi natus ex Virgine generationis obnoxie privilegio minime teneretur. Ecce, inquit, in iniquitatibus conceptus sum, et in delictis peperit me mater mea (Psal. L, 7), dicit is qui justus præ cæteris horum liberum vinculorum, quem nature communis vincula non teneant. Omnes sub peccato ab Adam, in omnes regnabat mors. Veniat solus justus in conspectu Dei, de quo jam non cum exceptione dicatur: Non peccavit in labiis suis, sed peccatum non fecit. Huic dic si audes, etc.

279 IN LIBROS DE ABRAHAM ADMONITIO.

Totum operis hujus argumentum tametsi prima ipsa ejusdem verba satis aperte complecti videantur, tamen cum non omnino suis careant difficultatibus, lectori minime ingratum nos credidimus esse facturos, si eas ad majorem lectionis facilitatem hic enodare ac evolvere conaremur.

De titulo quidem ita legis (lib. I, cap. 1), *Abraham libri hujus titulus est*. Quibus e vocibus gemina potest nasci dubitatio. Primum enim cur Ambrosius, *libri hujus*, dixit, *non librorum*? Dividitur certe commentatio hæc in duos libros; et divisionem aliquam necessariam esse tum magnum illud utriusque discrimen clare loquitur, tum sanctus ipse auctor, qui primis eorundem librorum capitibus lucubrationem suam se partiturum, atque adeo id sibi jam ab initio primi fuisse propositum satis declarat. Quapropter nobis persuaderetur haud invitis illud operis libro unico ab Ambrosio comprehensum, partibus vero duabus: at illas secutis temporibus librorum vocabulo ab iis qui summopere easdem inter se discrepare animadverterunt, fuisse inscriptas. Etenim liber primus a Jona Aurelianensium episcopo, qui sub Carolo Calvo imperatore floruit, in lib. II *De Institut laicali* haud semel nominatur (cap. 2, 4, 5. 29). et apud Hugonem de Sancto Victore citatus reperitur liber secundus (lib. II *De claustr. anim.* cap. 8). Alteram autem circa titulum difficultatem movet quod Gratianus (23, q. 5, c. *Dicat*, et 32, q. 2 et 4, etc.), ac B. Thomas (2-2, q. 66, a. 8, a. 4; *ibid.*, q. 154, a. 6 et alibi) aliique nonnulli quæ testimonia ex hoc tractatu depromunt, ea in libro *De patriarchis* exstare dicunt. Sed a fide neutiquam abhorret auctores illos in excerptis ac libris suis SS. Patrum opera eo titulo qui tunc temporis usitatioer erat, laudare solitos. Quamobrem diu antea hanc memorato operi factam inscriptionem jure dixeris. Et forte non alius huic rei locum dederit, quam Cassiodorus. Cum enim ita loquitur: *Item sanctus Ambrosius De patriarchis septem libros edidit, qui multa loca Veteris Testamenti factis quæstionibus suaviter enodavit* (*De Instit. div. lect.* cap. 1), dubium non est quin inter alios libros *De patriarchis* tractatum quoque de Abraham complexus fuerit. Nec illud cuiquam absurdum videri debet, quando revera sanctus doctor de præcipuis patriarchis commentationes elucubraverit, quas ipsemet initio libri *De Joseph* recenset, atque inter se comparat. Ut ut sit, dubitare potest nemo huic ipsi de quo loquimur, operi titulum *De Abraham* inditum ab Ambrosio fuisse, cujus etiam rei ratio hæc ab ipso redditur: *Quoniam, inquit, per ordinem hujus quoque patriarchæ gesta considerare animum subiit*. Quibus sane verbis operis summa quasi oculis subjicitur. Quocirca illud non alio, quam de Abraham in mss. inscriptum titulo reperire est.

Profitetur quoque sanctus antistes sese ut isti commentationi stylum admoveret, divina auctoritate fuisse inductum (l. I, c. 1) *Cum Dominus Deus noster, inquit, hunc locupleti benedictionis suæ dote dona-*